

УДК 355.23

**Псіхалага-педагагічныя праблемы падрыхтоўкі курсантаў
у ваенна-навучальных установах Рэспублікі Беларусь**

Савік С. А., Капковіч М. І., Пазняк С. А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны універсітэт

Уводзіны. Падрыхтоўка афіцэраў – адно з найважных кірункаў развіцця Ўзброеных Сіл Рэспубліка Беларусь. Пры гэтым надаецца вялікая ўвага не толькі ваенна-прафесійнай падрыхтоўкі афіцэраў, але і фармаванню ў іх сур'ёзнага дачынення да ўласнай прафесіі. Таму прыярытэтным кірункам дзейнасці камандавання і прафесарска-выкладніцкага складу вайскова-навучальных устаноў у грамадзянскіх ВНУ рэспублікі з'яўляецца паспяховы дазвол сацыяльных і псіхалага-педагагічных праблем, што ўзнікаюць у рыхтоўлі курсантаў – будучых афіцэраў.

Асноўная частка. Уласнае тое, што аб'ектам вывучэння стала сістэма рыхтоўлі афіцэраў для Ўзброеных Сіл Рэспублікі Беларусь злучана з роллю афіцэрскага кадраў у жыцці нашай краіны. Афіцэрскае ядро – грунт войска, важная апора краіны [1, с. 14].

Фармаванне афіцэра – патрыёта ўласнай Айчыны – асноўная мэта рыхтоўлі афіцэраў для Ўзброеных Сіл Рэспублікі Беларусь. У сучаснай вайне на першае месца высоўваецца чалавек, яго маральна-маральныя якасці, гатовасць выканаць заданне, каханне да Радзімы. Пра гэта красамоўна кажуць факты і паказваюць падзеі вайсковых канфліктаў у Лівіі, Сірыі, Іраку, Афганістане на Украіне і Нагорным Карабаху.

Вайсковая спецыяльнасць – адрозніваецца ад усіх іншым, перш за ўсё тым, што яна дапускае выкананне баявога задання, у тым ліку і цаной

уласнага жыцця. Паміраць за грошы няможна. Паміраць можна толькі за ідэю», – паказвае ў сваім артыкуле «Наймiт – не абаронца Бацькаўшчыны» расійскі палiтолаг А. А. Храмчыхiн [2, с. 3].

Грамадзянскi чалавек, якi не мае спецыяльнай вайсковай падрыхтоўкi, да пэўнай пары можа выконваць абавязкi камандзiра, дый той недоўгачасовы час. Як паказвае практыка, як толькi ўзнікаюць цяжкасцi, адразу выяўляюцца недастатковыя веды вайсковай справы, i не падрыхтаванасць да пераадолення нягод службы [3, з. 10].

Значнасць сацыяльных i псiхалага–педагагiчных аспектаў у падрыхтоўкi курсантаў на вайсковым факультэце ў грамадзянскай ВНУ абумаўляецца:

- на грамадска-дзяржаўным роўнi патрэбай паляпшэння вайскова-прафесійнай падрыхтоўкi будучых афiцэраў;

- на сацыяльна-педагагiчным роўнi якiя вырастаюць патрэбамi да якасцi падрыхтоўкi курсантаў вайскова-навучальных устаноў, здольных баранiць са зброяй у руках iнтэрэсы краiны, грамадства;

- на тэарэтыка-метадалагiчным роўнi патрэбай фармавання тэарэтычнай базы падтрымання iмкнення курсантаў да якаснага навучання ў сценах вайскова-навучальнай установы на працягу ўсяго перыяду навучання;

- на метадыка-тэхналагiчным роўнi патрэбай распрацоўкi прыдатнага механiзма паспяховай дзейнасцi курсантаў вайскова-навучальнай установы ў грамадзянскiх ВНУ.

Праведзеныя даследаванні роўня прафесійнага станаўлення курсантаў, у тым лiку, i маладых афiцэраў, паказваюць на тое, што ў сёння маральныя i маральна якасцi дадзеных вайскоўцаў, а таксама ровень iх матывацыi да вайсковай службы, не адпавядаюць вымогам войскаў.

Дадзеная неадпаведнасць па істоце – ключавая сацыяльная і псіхалага-педагагічная супярэчнасць у падрыхтоўкі курсантаў.

Усё гэта абумоўлена нястачамі дзейных праўных нормаў пра праходжанне вайскавай службы, недастатковым фінансаваннем вайсковага навучання ў найвысокай вайскавай школе, невысокім роўнем матэрыяльна-тэхнічнай базай вайскова-навучальных устаноў і г. д. Трэба адзначыць, што нястачы ёсць і ў самай арганізацыі самага навучальна-адукацыйнага працэсу.

На эфектыўнасць працы сістэмы падрыхтоўкі афіцэрскіх кадраў для Ўзброеных Сіл Рэспублікі Беларусь аказваюць вялікі ўплыў, як унутраныя і знешнія фактары. Да ўнутраных ставяцца:

- арганізацыя і сам змест навучальна-выхаваўчага працэсу;
- побыт курсантаў;
- умовы навучання і службы.

Да знешніх фактараў ставіцца, найперш, прэстыжнасць прафесіі афіцэра ў краіне і яе вытворная – якасць адбору абітурыентаў: умовы праходжання службы ў войсках, ровень сацыяльных гарантый ваярскай працы афіцэра і члены яго сям'і.

Сёння, нягледзячы на вялікія намаганні з боку дзяржавы, у краіне яшчэ мае месца зніжэнне прэстыжу ваярскай службы, фармаванне, перадусім праз сродкі масавай інфармацыі, бездухоўнасці, культу гвалту, хапужніцтва. Маюць месца выпадкі наркаманіі і п'янства ў моладзевым асяроддзі. Усё гэта аказваюць негатыўны ўплыў на курсанта да паступлення і падчас навучання ў вайскова-навучальнай установе. Адгэтуль выцякае заданне па якасным паляпшэнні працэсу выхавання курсантаў вайскова-навучальных устаноў у грамадзянскіх ВНУ.

Заданне падрыхтоўкі курсантаў вайскова-навучальных устаноў у грамадзянскіх ВНУ, на фоне досыць цяжкіх сацыяльна-эканамічных

ператварэнняў і рэфармавання грамадства, у першую чаргу мае на ўвазе стварэнне патрэбных магчымасцяў для іх паспяховай адаптацыі.

Актуальнымі заданнямі псіхолага-педагагічнай падрыхтоўкі ў вайскова-навучальных установах лічацца:

- фармаванне адпаведнай вайскова-прафесійнай кіраванасці асобы курсанта – будучыні афіцэра;
- падвышэнне матывацыі курсантаў у навучальна-службовай сферы;
- вывучэнне цяжкасцяў, з якімі курсанты сутыкаюцца падчас навучання і службы і іх уплывам на псіхіку будучых афіцэраў;
- дасягненне моцных навыкаў валодання баявой тэхнікай і зброяй;
- забеспячэнне высокай фізічнай рыхтоўлі, сілавой і хуткаснай цягавітасці, магчымасці выносіць доўгія па працягласці фізічныя нагрузкі;
- фармаванне здольнасцяў узаемадзеяння і камунікацыі падчас масавай і групавой дзейнасці;
- навучанне спосабам кіравання ўласным псіхічным станам і метадамі ўплыву на свой стан у складаных службовых сітуацыях, прыёмам мабілізацыі дадатковых псіхалагічных здольнасцяў для пераадолення гэтых цяжкасцяў.

Да галоўных крыніц, што спрыяюць з'яўленню псіхолага-педагагічных цяжкасцяў у падрыхтоўкі будучых афіцэраў ставяцца:

- недастатковае разуменне патрэбы фармавання ў курсантаў матыву вайскова-прафесійнай дзейнасці як важнай умовы для выканання ў будучыні службовых заданняў;
- няпоўная распрацаванасць тэарэтыка-педагагічных асноў фармавання матыву вайскова-прафесійнай дзейнасці курсантаў, якая

паказвае на спосабы яго фармаванні, існасць, структуру, магчымасці дасканалення;

- наяўнасць непаўнавартага падыходу і традыцыяналізм да прафесійнага станаўлення курсантаў, які адлюстроўвае несістэмны ўплыў на станаўленне матывацыі і матыву вайскова-прафесійнай і службовай дзейнасці курсантаў;

- нябытнасць тэхналагічнага элемента, які вызначае стварэнне ў будучых афіцэраў перакананняў, усталёвак, каштоўнасных адносін і ўваходзіць у структуру матыву вайскова-прафесійнай працы.

Асноўныя шляхі развязку сацыяльных і псіхалага-педагагічных праблем у падрыхтоўлі курсантаў на вайсковым факультэце ў грамадзянскай вышэйшых навучальных установах, на наш пагляд, наступныя:

- узрост роўня прафесійнай рыхтоўлі прафесарска-выкладніцкага складу ва ўмовах пашырэння ўзаемадзеяння вайсковых і грамадзянскіх ВНУ;

- паскораная праадаптацыя, насамперш курсантаў 1-2 курсаў;

- развіццё і фармаванне у будучых ваенных спецыялістаў прафесійна важных асобавых якасцяў, вайскова-прафесійнай накіраванасці асобы;

- далейшае развіццё ўсяго адукацыйнага працэсу у ВНУ што дазволіць падняць на больш высокі ровень вайскова-прафесійную кампетэнтнасць будучых афіцэраў;

- найлепшае выкарыстанне групавых, калектыўных, і індывідуальных формаў арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўмовах, калі актыўна праходзіць працэс інтэграцыі грамадзянскіх і вайсковых ВНУ.

Заклучэнне. У сувязі з тым, што ўзрастаюць з года ў год патрабаванні да падрыхтоўкі афіцэрскіх кадраў, удумлівы, пісьменнае і

своечасовае дазвол якія ўзнікаюць сацыяльных і псіхолага-педагагічных праблем спрыяе правядзенню якаснага адукацыйнага працэсу ў ваенна-навучальных установах у грамадзянскіх вну рэспублікі.

Вышэйшае ваенная адукацыя і забяспечанасць афіцэрскімі кадрамі, працягваюць заставацца ў пачатку XXI стагоддзя прыярытэтным напрамкам будаўніцтва айчынных Узброеных Сіл, з'яўляюцца адной з асноватворных каштоўнасцяў беларускага грамадства і адносяцца да ліку асноўных індыкатараў (паказчыкаў) стану нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь [4, с.25].

Літаратура

1. Жадобин, Ю. Меня радуют офицеры / Ю. Жадобин // Красная Звезда. – 2010. – 28 июля. – С. 14.
2. Храмчихин, А. Наемник – не защитник Отечества / А. Храмчихин // Военно-промышленный курьер. – 2010. – № 19. – 19–25 – мая. – С. 3.
3. Печуров, С. Военные профессионалы в США: взгляд изнутри / С. Печуров // Военно-промышленный курьер. – 2010. – № 26. – С. 10.
4. Об утверждении Концепции национальной безопасности Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 9 нояб. 2010 г., № 575 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2010. – № 276. – 1/12080.